

Regeringskansliet, Klimat- och näringslivsdepartementet

103 33
STOCKHOLM

Beslut

Datum: 2023-03-22
Er referens:
Diariernr: SSM2022-4764
Dokumentnr: SSM2022-4764-3
Handläggare: Patrik Borg
Telefon: 08-799 41 77

Strålsäkerhetsmyndighetens yttrande över Fud-program 2022

Strålsäkerhetsmyndighetens yttrande

Svensk Kärnbränslehantering AB (SKB) har lämnat in Fud-program 2022 till Strålsäkerhetsmyndigheten (SSM) för granskning och utvärdering enligt 12 § lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet (kärntekniklagen).

SSM föreslår att regeringen beslutar att reaktorinnehavarna genom SKB:s redovisning har fullgjort sina skyldigheter enligt 12 § kärntekniklagen.

SSM föreslår vidare att regeringen uppmanar reaktorinnehavarna och SKB att beakta de bedömningar och synpunkter som i övrigt förs fram i myndighetens granskningsrapport.

Ärendet

SKB har på uppdrag av reaktorinnehavarna upprättat det forsknings-, utvecklings- och demonstrationsprogram (Fud-program) som ska ges in till SSM för granskning och utvärdering vart tredje år. SKB lämnade in Fud-program 2022 den 29 september 2022.

SSM har granskat och utvärderat Fud-program 2022. Detta yttrande samt tillhörande granskningsrapport (bilaga 1) sammanfattar resultaten av granskningen och utvärderingen.

SSM har skickat Fud-program 2022 på en riktad remiss till ca 50 organisationer för att inhämta synpunkter. Av dessa har 22 inkommit med svar, varav sex meddelade att de avstod från att lämna synpunkter. En sammanställning av remissinstansernas allmänna synpunkter på Fud-program 2022 redovisas tillsammans med myndighetens övergripande synpunkter i granskningsrapporten. De mer detaljerade synpunkterna redovisas i berörda granskningsavsnitt. En separat sammanställning av remissinstansernas synpunkter bifogas (bilaga 2).

SSM:s rådgivande nämnd för frågor om radioaktivt avfall och använt kärnbränsle behandlade huvuddragen i SSM:s granskning av Fud-program 2022 vid sitt sammanträde den 26 januari 2023.

Skälen för beslutet

Uppfyllelse av 12 § kärntekniklagen

Enligt 12 § kärntekniklagen ska den som har tillstånd att inneha eller driva en kärnkraftsreaktor i samråd med övriga reaktorinnehavare upprätta eller låta upprätta ett program för den allsidiga forsknings- och utvecklingsverksamhet och de övriga åtgärder som behövs för säker hantering av kärnavfall och använt kärnbränsle samt säker avveckling och rivning av kärntekniska anläggningar.

SKB har på uppdrag av reaktorinnehavarna upprättat ett forsknings-, utvecklings- och demonstrationsprogram, Fud-program 2022, och lämnat det till myndigheten i enlighet med 25 § förordningen (1984:14) om kärnteknisk verksamhet (kärnteknikförordningen).

SSM har enligt 26 § kärnteknikförordningen genomfört en granskning och utvärdering av programmet i fråga om

1. planerad forsknings- och utvecklingsverksamhet,
2. redovisade forskningsresultat,
3. alternativa hanterings- och förvaringsmetoder, och
4. de åtgärder som avses bli vidtagna.

Regeringen ställde i beslut över Fud-program 2019 (dnr M2020/00539, M2020/01086) följande villkor för den fortsatta forsknings- och utvecklingsverksamheten:

- Reaktorinnehavarna och Svensk Kärnbränslehantering AB ska i kommande redovisning av Fud-program översiktligt redovisa planerade verksamheter, motsvarande den genomförandeplan för verksamheter som Svensk Kärnbränslehantering AB ansvarar för. Redovisningen ska omfatta en principiell beskrivning av hanteringen av olika avfallsströmmar samt erforderlig och tillgänglig kapacitet för systemets olika delar i relation till den mängd eller volym använt kärnbränslebränsle eller radioaktivt avfall som avses att hanteras och omhändertas.
- Redovisningen av Fud-programmet ska fortsättningsvis omfatta samtliga avfallskategorier som förväntas omhändertas i respektive anläggning.
- Reaktorinnehavarna och Svensk Kärnbränslehantering AB ska beakta hur Fud-programmet bättre kan bidra till öppenhet och insyn i hur arbetet med forskning, utveckling och demonstration av metoder för hantering och slutförvaring av kärnavfall bedrivs.
- Kommande Fud-program ska omfatta en redovisning avseende informationsbevarande i enlighet med Strålsäkerhetsmyndighetens och Kärnavfallsrådets rekommendationer.
- Reaktorinnehavarna och Svensk Kärnbränslehantering AB ska noga överväga de övriga påpekanden som Strålsäkerhetsmyndigheten, Kärnavfallsrådet och andra instanser gjort vid granskningen av Fud-program 2019.

Fud-program 2022 omfattar kärnkraftsindustrins hantering och slutförvaring av kärnavfall och använt kärnbränsle samt avveckling av kärntekniska anläggningar. SKB:s redovisning avser därmed både verksamheter och anläggningar som har tillstånd och står under myndighetens tillsyn samt sådana som är under lokalisering och konceptutveckling.

Myndigheten har tagit fram en granskningsrapport som innefattar detaljerade bedömningar av redovisningen i Fud-program 2022. SSM:s övergripande synpunkter på genomförandet av programmets olika delar redovisas i kapitel 3. Mer utförliga bedömningar avseende 26 § kärnteknikförordningens första och andra punkt framgår av kapitel 4–11 i granskningsrapporten. SSM:s synpunkter avseende alternativa hanterings- och förvaringsmetoder redovisas i avsnitt 3.10. SSM:s sammanfattande bedömningar avseende de åtgärder som SKB avser att vidta under den kommande Fud-perioden redovisas i granskningsrapportens huvudavsnitt.

SSM bedömer att SKB vid utarbetandet av Fud-program 2022 har hörsammat villkoren i regeringens beslut över Fud-program 2019, liksom att SKB i allt väsentligt har beaktat de synpunkter som SSM och Kärnavfallsrådet fört fram i yttranden över Fud-program 2019.

SSM:s sammanfattande bedömning är att den redovisade forsknings- och utvecklingsverksamheten är tillräckligt allsidig och att de planerade åtgärderna för säker hantering av kärnavfall och använt kärnbränsle samt säker avveckling och rivning av kärntekniska anläggningar är tillräckligt ändamålsenliga för att uppfylla 10 § 3 och 4 samt 11 § kärntekniklagen. SSM bedömer därigenom att reaktorinnehavarna uppfyller 12 § kärntekniklagen.

Övriga synpunkter

SSM bedömer att redovisningen i Fud-program 2022 visar på en framdrift i arbetet med att utveckla och implementera lösningar för avveckling av kärnkraftreaktorerna och SKB:s kärntekniska anläggningar och slutligt omhändertagande av allt använt kärnbränsle och kärnavfall. SKB:s redovisning ger en tydlig överblick och förståelse för SKB:s och reaktorinnehavarnas övergripande planer som underlag för myndighetens bedömningar av Fud-programmet och medger den öppenhet och insyn i SKB:s planer och program som lagstiftningen syftar till.

När det gäller den forskning och teknikutveckling som erfordras för att realisera anläggningarna inom KBS-3-systemet konstaterar SSM att myndigheten fortsättningsvis kommer att följa, utvärdera och ta ställning till den inom ramen för föreskriven myndighetstillsyn. Det kommer särskilt ske i samband med stegvisa beslut om godkännande av säkerhetsredovisningar inför anläggningarnas uppförande, provdrift och rutinmässiga drift. Det finns därför risk för en ökad administration genom dubbelredovisning och risk för att SSM fattar motstridiga beslut i respektive sammanhang. För att undvika detta föreslår SSM att regeringen ställer som villkor att SKB inför Fud-program 2025 ska samråda med myndigheten om hur redovisning av fortsatt forskning och teknikutveckling ska göras.

I detta ärende har generaldirektören Nina Cromnier beslutat. Utredaren Patrik Borg har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också avdelningschefen Johan Friberg, enhetschefen Lisa Ranolöf och chefsjuristen Kim Elofsson deltagit.

Detta beslut fattas digitalt och saknar därför underskrifter.

STRÅLSÄKERHETSMYNDIGHETEN

Nina Cromnier

Patrik Borg

Bilagor

1. SSM:s granskningsrapport, dokumentnr: SSM2022-4764-4
2. Sammanställning av remissvar, dokumentnr: SSM2022-4764-5

För kännedom

1. Svensk Kärnbränslehantering AB
2. Barsebäck Kraft AB
3. Forsmarks Kraftgrupp AB
4. OKG AB
5. Ringhals AB
6. Vattenfall AB